

KIUKAINEN PANELIA PIENISUO

Kiviröykkiön kaivaus

Kerttu Itkonen 1967

Jat. 28/11-67

M

K i u k a i n e n,

Panelia, Pienisuo

Kertomus 7. - 12. 8. 1967 suoritetusta
esihistoriallisen hautaraunion tutkimi-
sesta

Laatinut

fil. kand. Kerttu Itkonen

Kertomus 7. - 12. elokuuta 1967 Kiukaisten Paneliassa Pienensuon harjulla suoritettun esihistoriallisen hautaröykkiön tutkimisesta.

Pitäjä: Kiukainen

Kylä: Panelia

Tila: Simula, omist. maanviljelijä
Reino Mattila, os. Panelia

Soravarojen omistaja: autoilija Gunnar
Talvio, os. Panelia as.

Valokuvat: 33 064 - 33 079

Karttaliitteet: 1 - 3

Löydöt: KM 17344

Aikaisemmat maininnat: maist. Anna-Liisa
Hirviluodon ja lis. Unto Salon tarkastuskertomukset liitteineen KM:n
topografisessa arkistossa

Aikaisemmat löydöt: KM 17195.

Elokuun 7. -12. pnä 1967 tutkin Kiukaisten Paneliassa Pienensuon harjulla maanviljelijä Reino Mattilan omistamalla maalla olevan hautaraunion jäännöksen. Röykkiön, joka sijaitti 36 m luoteeseen Unto Salon Kiukaisten kiinteiden muinaisjäännösten inventointikertomuksen hiidenkiuas n:o 1:stä, oli maisteri Anna-Liisa Hirviluoto havainnut tarkastusmatkallaan 5. 10. 1966. Tällöin oli suuri osa röykkiöstä, koko keskusta ja eteläinen reuna, tuhoutunut, sillä autoilija Gunnar Talvio, joka oli ostanut harjun soravarat, oli ajattanut soraa rinteestä niin paljon, että yli puolet rauniosta oli sortunut kuopan pohjalle tai ajettu työmaille. Elokuuhun 1967 mennessä oli rauniosta sortunut jonkin verran lisää, esim. kuvassa n:o 33064 oikeassa reunassa näkyvä iso kivi ei enää ollut paikallaan.

Ennen kaivaustyön alkamista röykkiön alapuolelle sorakuopan rinteeseen rakennettiin lankuista teline, jolta käsin voitaisiin työskennellä röykkiötä kaivettaessa ja profiilia piirrettäessä.
(k. 33066, 33067.)

Kaivausta varten ruudutettiin röykkiö ja sen ympäristöä $8 \times 8 \text{ m}^2$:n alalta 4 m^2 :n ruutuihin. Röykkiö sijaitsi ruuduissa D 2, E 2, F 2, D 3, E 3 ja F 3 (karttal. 1). Pintapunnituksessa todettiin, että paikka, jolle kumpu oli koottu, oli alun perin melko tasainen, hieman länteen päin viettävä. Röykkiön länsipuolella maanpinta oli 10 cm alempana kuin itäpuolella. Maa on viettänyt jyrkemmin etelään, mutta rinteän alkuperäisestä jyrkkyydestä ei sorakuopan takia saanut enää käsitystä (k. 33065, 33068). Kiintopistettä ei valittu, koska harju röykkiön tienoilta tulee soranoton jatkuessa häviämään. Röykkiön korkein kohta oli kaakkoispuolella olevan hiidenkiukaan korkeinta kohtaa 172 cm alempana.

Harjun kiviaines osoittautui laadultaan hyvin epätasaiseksi. Sorakuopan seinämissä oli turpeen alla hiekkakivilaakoja, erikoisia kiviä suurista järkäleistä nyrkinkokoisiin mukuloihin asti sekä karkeaa soraa. Harjun laella oli siellä täällä isoja kiviä. Kumpu oli ilmeisesti rakennettu kokoamalla tällaisten suurten kivien varaan pienehköjä kiviä, etupäässä hiekkakivilaakoja, joita on ollut yllin kyllin saatavilla harjun laella ja rinteillä. Kolmen huomattavasti muita suuremman kiven pinta oli n. 60 cm maanpintaa korkeammalla, mutta välipaikoissa oli kiveystä vain 25-30 cm:n vahvuudelta. Reunakiviä röykkiössä ei ollut, vaan reunat sulautuivat muuhun kivikkoon. Röykkiö oli tehty pelkästään kivistä.

Röykkiöstä kartoitettiin päällimmäinen kivikerros (k. 33069, 33070, karttal. 2) sekä piirrettiin profiili (k. 33071, 33072, karttal. 3). Päällimmäisen kivikerroksen alta paljastui toinen ladottu kivikerros, röykkiön pohja (k. 33075, 33076, karttal. 2). Pohjakerroksen maa oli laikullista; se oli paikoin palanutta, tummaa tai punertavaa, ja sisälsi joitakin puuhiilen murusia. Sorakuopan reunassa, kohdassa, joka oli lähinnä röykkiön keskustaa, maa oli punertavanharmaata ja noetonta, mutta muuttui 3-linjalla tummemmaksi. 4-linjasta lähtien pohjoiseen päin oli karkeaa vaaleaa soraa. Nokimaakerroksen vahvuus vaihteli 1 - 3 cm:n välillä. Selvärajaisia laikkuja ei voinut havaita.

Kun 2- ja 3-linjan ruudut D, E ja F oli tutkittu alkuperäisestä maanpinnasta 50 cm:n syvyyteen asti ja kaikki kivet siirretty paikoiltaan, ryhdyttiin seulomaan sorakuopan seinämään ja pohjaan valunutta hiekkaa (k. 33077-33079). Kuopan pohjasta tulivatkin esiin ainoat löydökset, jotka aikaisempien löytöjen (KM 17195) kanssa osoittavat, että röykkiö on kasattu polttohaudan päälle. Kivien ja soran joukosta löytyi viitisenkymmentä palaa palanutta luuta (KM 17344). Joissakin siruissa on näkyvissä vihertäviä läikkiä, jotka voivat olla pronssi~~esine~~en aikaansaamia.

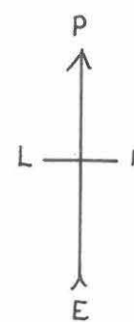
Koska lis. Salo tarkastuskertomuksessaan mainitsi mahdollisuudesta, että harjulla olisi muitakin tutkitun tapaisia matalia röykkiöitä, poistettiin kasvillisuus ja turve n. 200 m²:n alalta harjun laelta ja rinteiltä. Mitään kivilatomuksia, joita olisi voinut epäillä muinaisjäännöksiksi, ei tullut esiin.

Autoilija Talvio sai luvan jatkaa soranajoa, joten kaivaus-alueetta ei entistetty eikä tasoitettu.

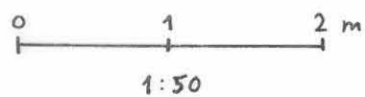
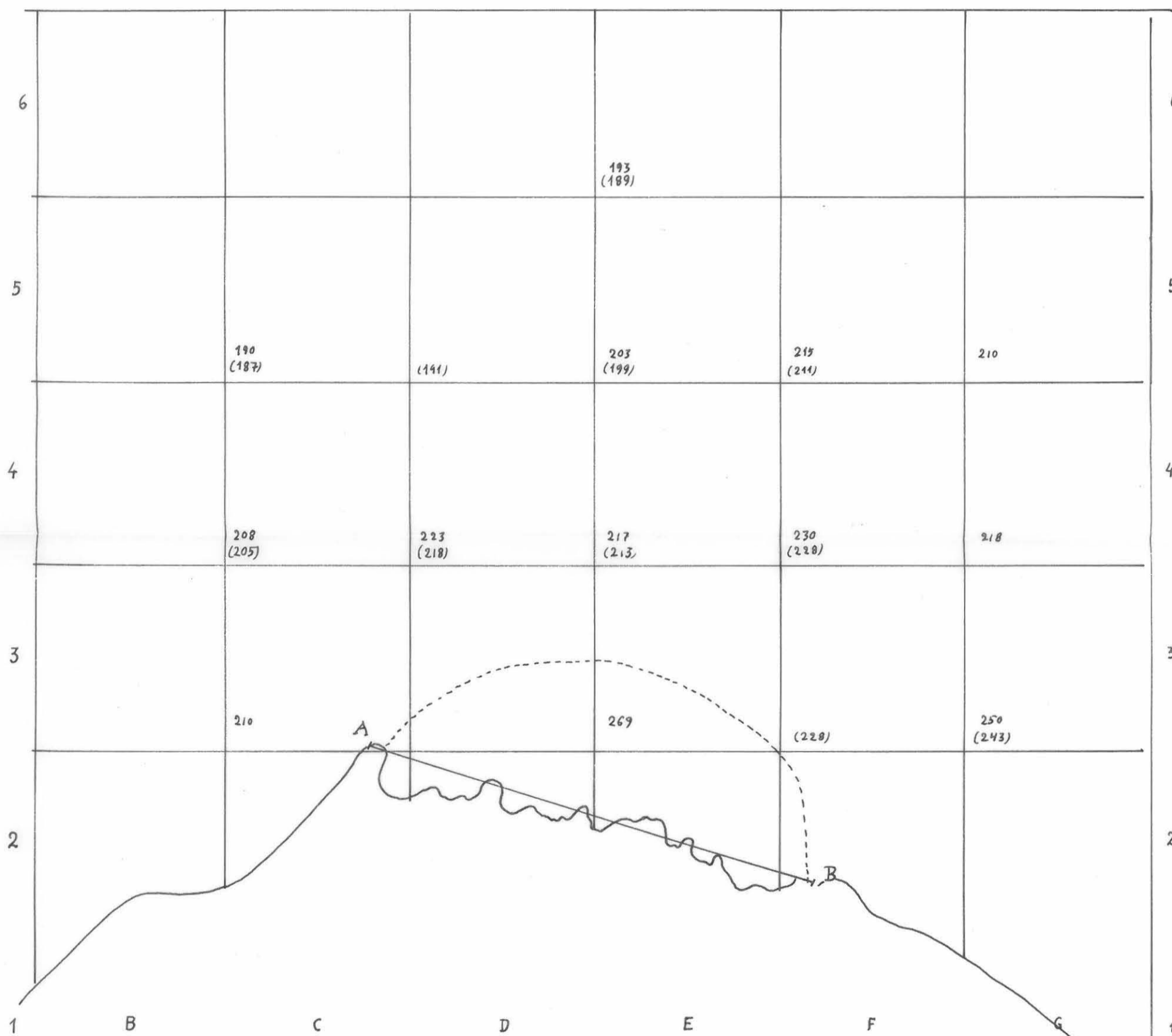
Kartanpiirtäjänä toimi ylioppilas Mervi Latikka ja kaivajina Vieno Valasaari ja Mauri Malmi.

Helsingissä 24. marraskuuta 1967

Kerttu Stenroos

PINTAPUNNITUSKARTTA

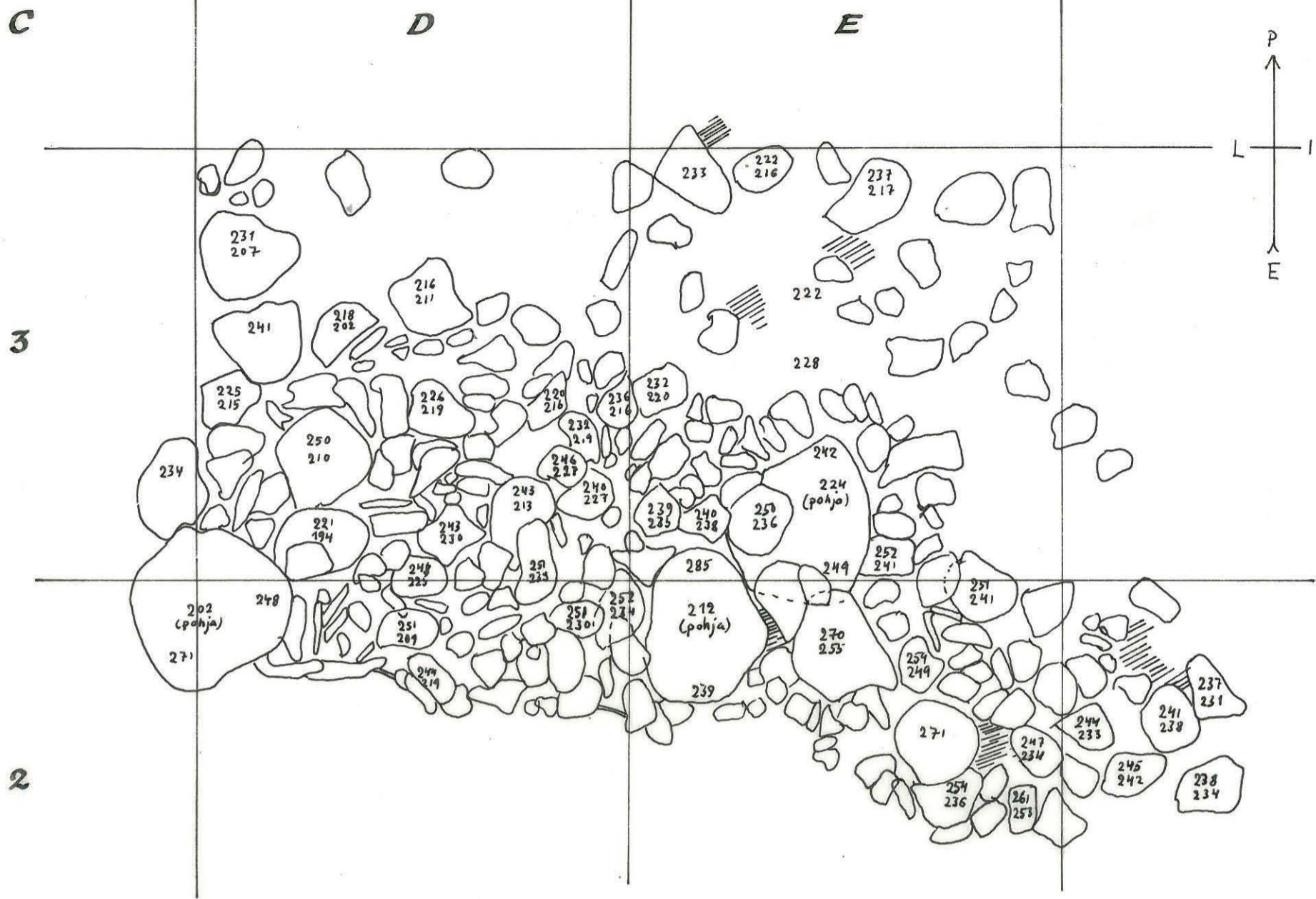

- = RÖYKKIÖN REUNA
- ~~~~~ = SORAKUOPAN REUNA

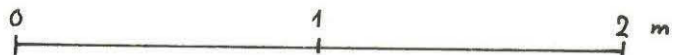
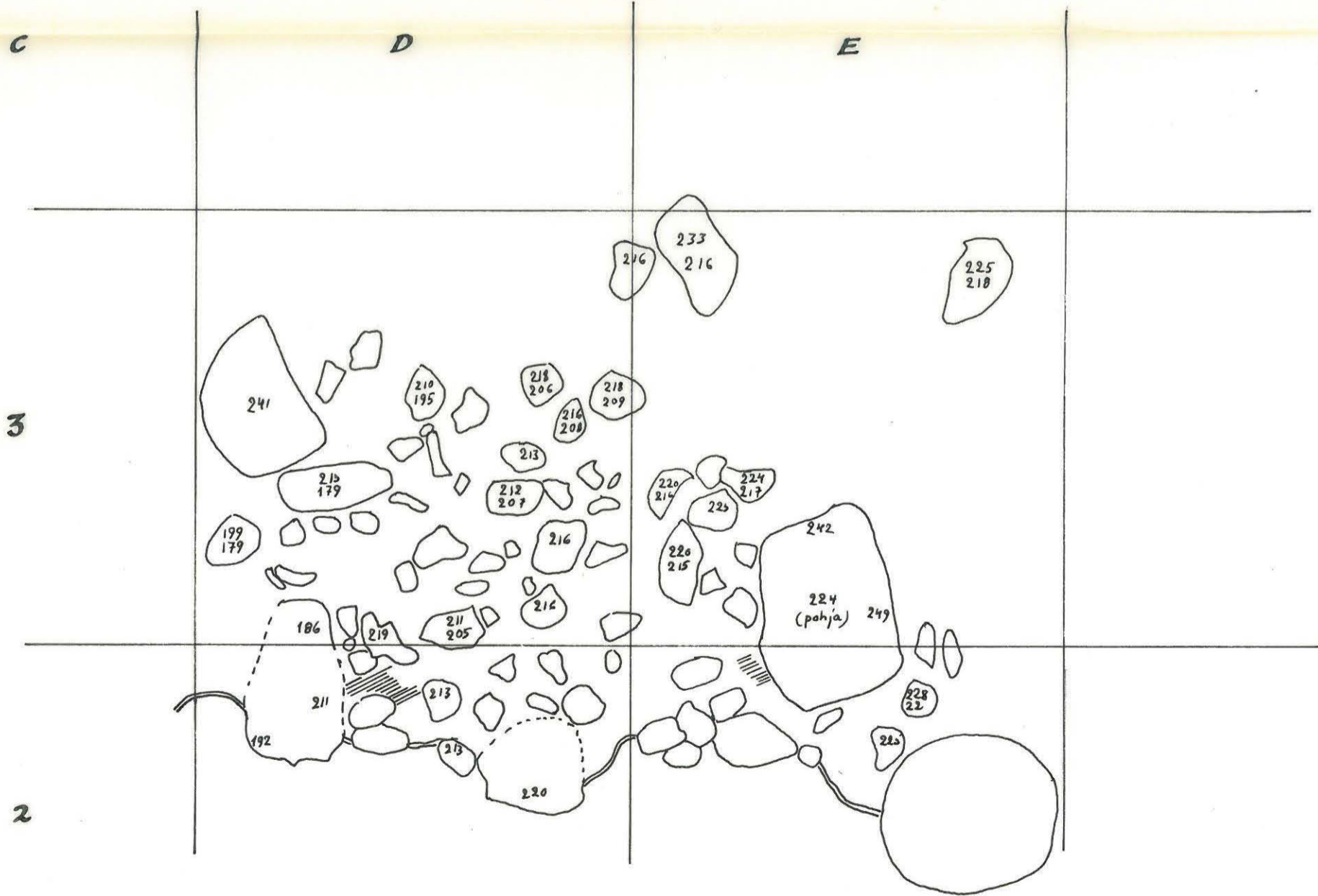
KIUKAINEN, PANELIA
PIENISUO

KERTTU ITKONEN 1967

I KERROS

II KERROS

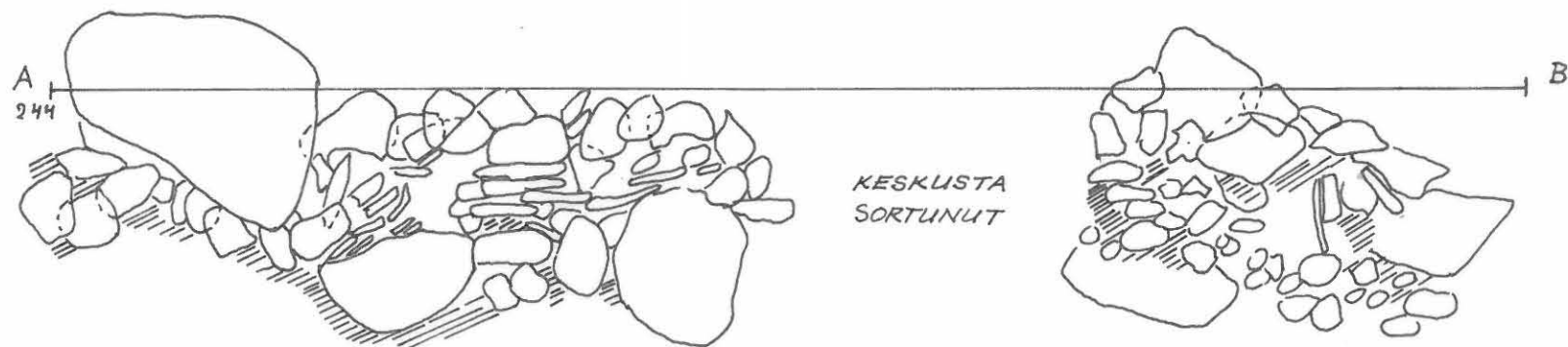
1:25

/// = NOKIMAATA

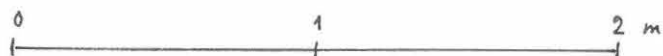
KIUKAINEN, PANELIA PIENISUO

KERTTU ITKONEN 1967

PROFILI A - B

KESKUSTA
SORTUNUT

1:25

KIUKAINEN, PANELIA
PIENISUO

KERTTU ITKONEN 1967

Kiukainen, Pankkia, Pienisuo

f. 33077

f. 33078

Röykkiöstä valuneen soran seulontaa

f. 33079

Kiukainen, Panohä, Pienisuo

f. 33073

f. 33074

I Kerros vas. luoteesta ja oik.
pohjoisesta nähtynä

f. 33075

f. 33076

II Kerros vas. idästä ja oik. lännestä
nähtynä

f. 33069

f. 33070

I kerros osittain ja kokonaan puhdistettuna

f. 33071

f. 33072

Röykkiön profiili, vas. ranta D 2, oik. E 2.

Kiukainen, Panelia, Pienisuo

f. 33065

f. 33066

Hautaröykkiö ennen kaivautta

f. 33067

f. 33068

Kiukainen, Panelia, Pienisuo

Hautaröykkiö syksyllä 1966

Unto Salo 1966